

නැණ සයුර අධ්‍යාපනික වැඩසටහන
උතුරුමැද පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව
සරසවි පිවිසුම් අත්වැල

13 ශ්‍රේණිය

ලකුණු දීමේ පටිපාටිය

ආර්ථික විද්‍යාව I

01	(3)	26	(4)
02	(4)	27	(4)
03	(4)	28	(4)
04	(4)	29	(2)
05	(4)	30	(5)
06	(2)	31	(1)
07	(4)	32	(3)
08	(4)	33	(3)
09	(4)	34	(3)
10	(2)	35	(4)
11	(1)	36	(3)
12	(3)	37	(4)
13	(1)	38	(3)
14	(2)	39	(4)
15	(3)	40	(5)
16	(3)	41	(3)
17	(4)	42	(4)
18	(3)	43	(1)
19	(3)	44	(2)
20	(4)	45	(4)
21	(2)	46	(3)
22	(5)	47	(4)
23	(3)	48	(4)
24	(2)	49	(3)
25	(3)	50	(2)

ආර්ථික විද්‍යාව II
ලකුණු දීමේ පටිපාටිය

01. (i) උපයෝගීතාවයක් හොඳින් ධන තෘප්තියක් ඇති දෑ භාණ්ඩ ලෙස හඳුන්වයි. භාණ්ඩ ආර්ථික භාණ්ඩ හා ආර්ථික නොවන භාණ්ඩ වශයෙන් දෙයාකාරයකි. (ලකුණු 02)

නමුත් මිනිස් චුළුමනාවන් තෘප්තිමත් කිරීම සඳහා භාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනයට යොදාගනු ලබන සම්පත්, නිෂ්පාදන සම්පත් වන අතර එම සම්පත් ආර්ථික සම්පත් හා ආර්ථික නොවන සම්පත් ලෙස දෙයාකාරයකි. (ලකුණු 02)

- (ii)
1. පොදු භාණ්ඩ, සුභසාධන භාණ්ඩ ප්‍රමාණවත් ලෙස නොසැපයීම
 2. පොදු සම්පත් අධි උපයෝජනය වීම
 3. පරිසර දූෂණය වැනි සෘණ බාහිරතා ඇති වීම
 4. සාධක අසංවලතාවය පැවතීම
 5. සමහර භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් වෙළෙඳපොල නොතිබීම
 6. අපූර්ණ තොරතුරු පැවතීම
- (ලකුණු 04)

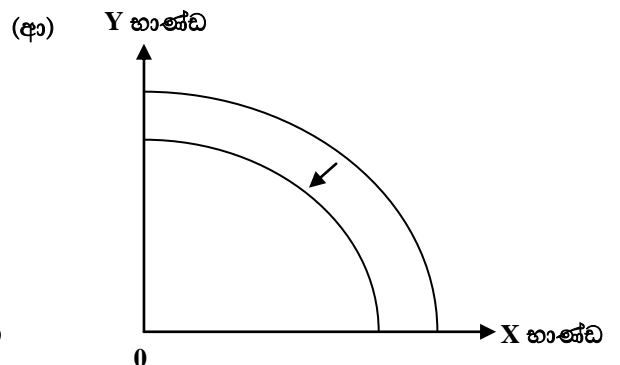
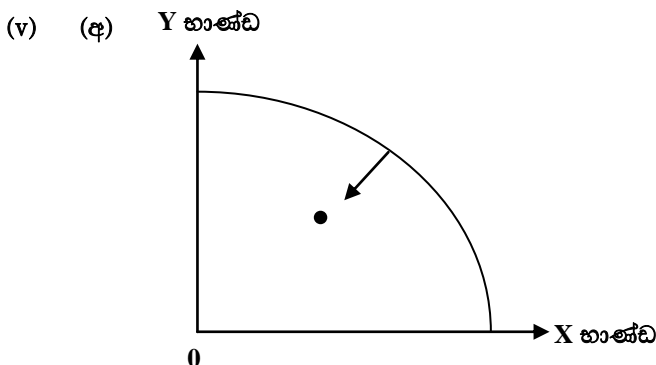
- (iii)
- ★ අවදානම් දරීම
 - ★ නව්‍යතා බිහි කිරීම
 - ★ නිෂ්පාදන සම්පත් සංකලනය තුළින් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සංවිධානය කිරීම
 - ★ ව්‍යාපාරයේ සාර්ථකත්වය උදෙසා ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම
- (ලකුණු 04)

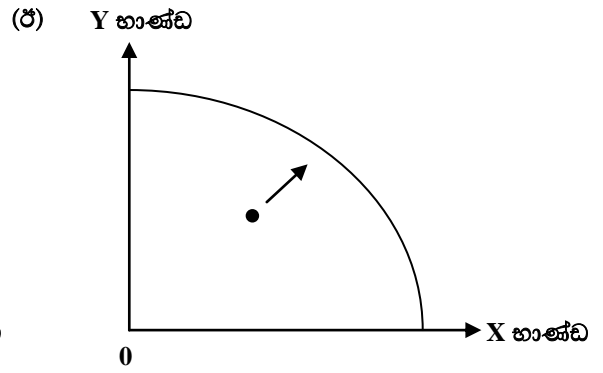
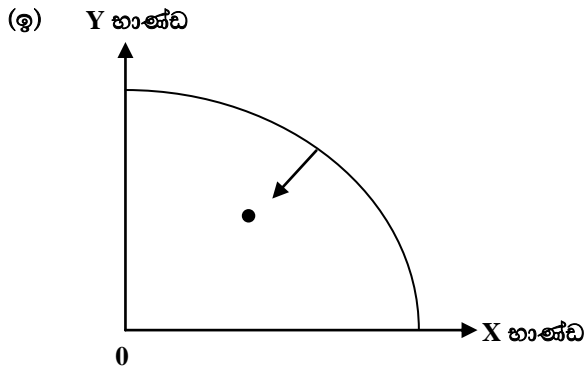
(iv) නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවය ඇති වන්නේ අඩු යෙදවුම් ප්‍රමාණයකින් වැඩි නිමැවුමක් බිහි කිරීම නිසාය. එනම් අඩු පිරිවැයක් යටතේ භාණ්ඩ නිපදවීම නිසාය. කුමන හෝ ආර්ථිකයක් ඒ සඳහා කොන්දේසි දෙකක් ඉටු කරගත යුතුය. එනම්,

- ★ පූර්ණ සේවා නියුක්තිය
 - ★ පූර්ණ නිෂ්පාදනය
- (ලකුණු 01)

නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාවය ඉටු වුවද සම්පත් බෙදීමේ අකාර්යක්ෂම වන්නේ සමාජයට අවශ්‍ය සමාජ වරණයක් සහිත භාණ්ඩ නිපදවීමට හිඟ සම්පත් යොමු නොකිරීම නිසා ය. (ලකුණු 01)

එවිට එම ආර්ථිකවල ආන්තික ප්‍රතිලාභ (MB) ආන්තික පිරිවැයට සමාන නොවේ. (ලකුණු 01)

02. (i) සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල පාරිභෝගිකයන්ගේ අභිරුචිය හෙවත් වර්ණය ගැණුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව

පාරිභෝගිකයන්ගේ ආදායම අනාගත අපේක්ෂා වෙනත් සාධක

(සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල සඳහන් කර ඇත්නම් ලකුණු 0 යි)

(එක් කරුණකට ලකුණු 1 බැගින් ලකුණු 04 යි)

(ii) සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක සැපයුම් වක්‍රය ඉහළට බැවුම් වන්නේ සැපයුම් නීතිය ක්‍රියාත්මක වන නිසාය. එනම් මිලක් සැපයුම් ප්‍රමාණයක් අතර අනුලෝම සම්බන්ධයක් පවතින්නේ,

01. ලාභදායීත්වය නිසාය.

අනෙකුත් කරුණු නොවෙනස්ව තිබියදී අදාළ භාණ්ඩයේ මිල ඉහළ නගින විට එම භාණ්ඩයේ සැපයුම සඳහා නිෂ්පාදකයන් තුළ ඇති කැමැත්ත වැඩි වේ. භාණ්ඩ මිල, විවිධ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයේ යෙදී සිටින සැපයුම්කරුවන්ට හා එම භාණ්ඩ නිෂ්පාදකයන්ට ලැබෙන ලාභ පිළිබඳ සංඥා ලබා දෙයි.

(ලකුණු 02)

02. වැඩිවන ආවස්ථික පිරිවැය නීතිය

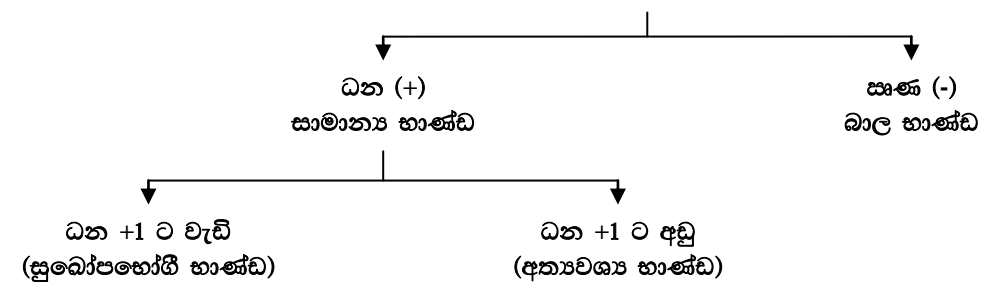
කිසියම් භාණ්ඩයක් වැඩි වැඩියෙන් නිෂ්පාදනය කරන විට එහි ආවස්ථික පිරිවැය ද ක්‍රමයෙන් වැඩිවන / ඉහළ යන බවයි. නිමැවුම වැඩිවන විට ආන්තික පිරිවැය ද ක්‍රමයෙන් ඉහළ නගී. එබැවින් නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට නිෂ්පාදකයන් පෙළඹෙනුයේ වැඩි වන ආන්තික පිරිවැය පියවා ගැනීමට හැකි වන පරිදි භාණ්ඩයේ මිල ද ඉහළ නගිනවා නම් පමණි.

(ලකුණු 02)

(iii) ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබියදී පාරිභෝගික ආදායම් ප්‍රතිශතක වෙනසට සාපේක්ෂව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම ආදායම් ඉල්ලුම් නමාකාවයයි.

ආදායම් ඉල්ලුම් නමාකාවය අනුව පහත පරිදි භාණ්ඩ වර්ග කරයි.

ආදායම් ඉල්ලුම් නමාකා සංගුණකය

(ලකුණු 02)

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබියදී සම්බන්ධිත භාණ්ඩයක මිලේ ප්‍රතිඵලයක් වන සට සාපේක්ෂව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ ප්‍රතිඵලය වෙනස මැන දැක්වීම හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ලෙස හඳුන්වයි.

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය අනුව පහත පරිදි භාණ්ඩ වර්ග කරනු ලැබේ.

- හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ධන (+) නම් ආදේශ භාණ්ඩ (ලකුණු 02)
- හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ (-) නම් අනුපූරක භාණ්ඩ

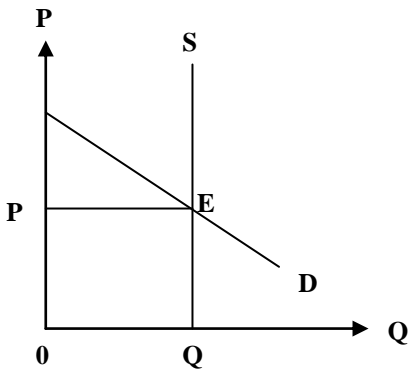
(iv) ඉහළ සිට පහළට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක පහළට ගමන් ගන්නා විට ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය අපරිමිතයේ (α) සිට 0 දක්වා විහිදී යයි.

පහළට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක සෑම ලක්ෂ්‍යයකම බැවුම් පරස්පරය ස්ථාවර වන බැවින් ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව ගණනය කරන සමීකරණයේ පළමු පදය වන $\frac{\Delta Q_d}{\Delta P}$ ස්ථාවර වේ. නමුත් මිල පහළ යන විට නම්‍යතාව ගණනය කරන සමීකරණයේ දෙවන පදය වන මිලේ ගුණිතය (P/Q_s) ක්‍රමයෙන් අඩුවන බැවින් නම්‍යතා සංගුණකය ක්‍රමයෙන් පහළ යයි.

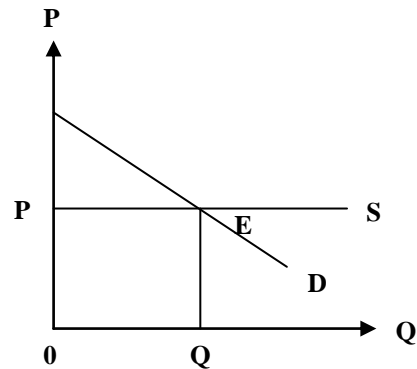
(ලකුණු 04)

(v) නිෂ්පාදන අතිරික්තය යනු කිසියම් භාණ්ඩයක අතිරේක ඒකකයක් අලෙවි කිරීමේ දී ආයතනයකට ලැබෙන මිලක් එම ඒකකය නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා වැය වූ ආන්තික පිරිවැයත් (අවම සැපයුම් මිල) අතර වෙනසයි. එම වෙනසේ සමුච්චිත අගයක් ලෙස නිෂ්පාදන අතිරික්තය ගණනය කරනු ලබයි.

(ලකුණු 02)

* සැපයුම පූර්ණ අනම්‍ය වන විට නිෂ්පාදන අතිරික්තය උපරිම වේ.

* සැපයුම් නම්‍යතාව පූර්ණ නම්‍ය වන විට නිෂ්පාදන අතිරික්තය ශුන්‍ය වේ.

(ලකුණු 02)

03. (i) ඉල්ලුම් සැපයුම් බලවේග මත තීරණය වූ වෙළෙඳපොළ මිල නිෂ්පාදකයන්ට අසාධාරණ වෙතැයි යන විශ්වාසය මත නිෂ්පාදකයන්ට සාධාරණත්වයක් සැලසීම සඳහා ආණ්ඩුව විසින් සමතුලිත මිලට ඉහළින් නීත්‍යානුකූලව නියම කරන මිල අවම මිල සීමා නියම කිරීම යන්නෙන් අදහස් වේ.

(ලකුණු 02)

සහතික මිල ප්‍රතිපත්තිය යටතේ සිදුවන්නේ රාජ්‍යය විසින් අවම මිලක් නියම කර මිල ආධාරක වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි. ඒ යටතේ ආණ්ඩුව,

- අධි සැපයුම මිලදී ගැනීමක්
- ඌණ පූර්ණ ගෙවීම් ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කරයි

අවම මිලක් යටතේ මිල ආධාරක වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක නොවන අතර සහතික මිලකදී මිල ආධාරක වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරයි.

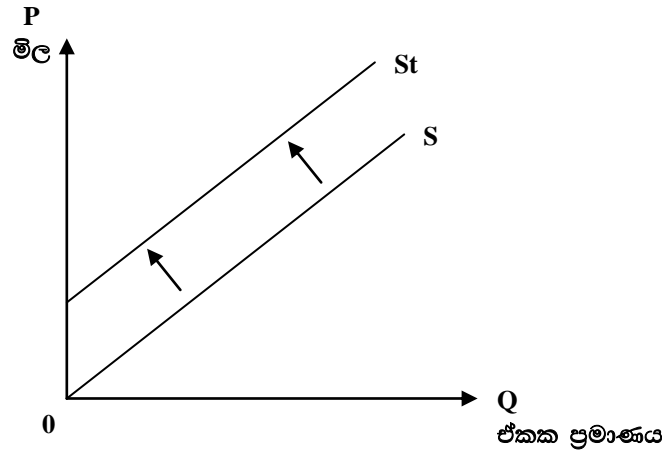
(ලකුණු 02)

(ii) නිෂ්පාදනය කරනු ලබන භාණ්ඩ ඒකකයක් මත කිසියම් රුපියල් ප්‍රමාණයක් බදු වශයෙන් අය කරගැනීම ඒකක බද්දක් පැනවීම යන්නෙන් අදහස් වේ.

උදා :- සීනි 1kg සඳහා රුපියල් 10 බදු අයකිරීම

(ලකුණු 01)

ඒකක බද්දක් නිසා සැපයුම් වක්‍රය සමාන්තරව වමට විතැන් වේ. එය පහත පරිදි වේ.

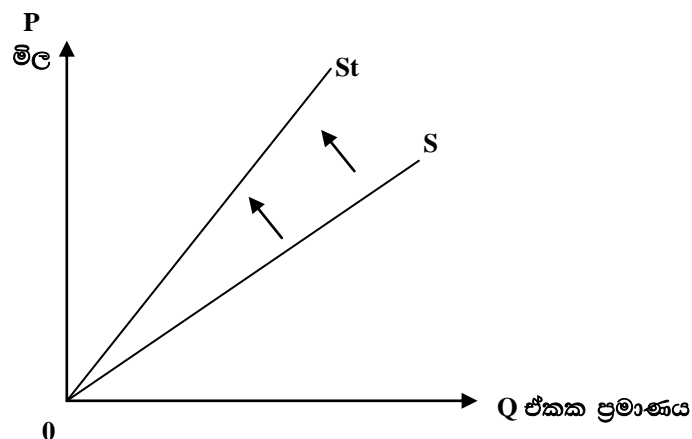
(ලකුණු 01)

නිෂ්පාදනය කරනු ලබන භාණ්ඩයේ වටිනාකම මත කිසියම් ප්‍රතිශතයක් බදු වශයෙන් අය කරගැනීම ප්‍රතිශතක බද්දක් පැනවීම යන්නෙන් අදහස් වේ. මෙය නිශ්චිත බද්දකි.

උදා :- දුරකථන සේවා ගාස්තු මත 20% ක බද්දක් අයකිරීම

(ලකුණු 01)

වටිනාකම මත කිසියම් ප්‍රතිශතයක් බදු වශයෙන් අය කරන විට සැපයුම් වක්‍රයේ බැවුම වමට විතැන් වේ. එය පහත පරිදි දැක්විය හැක.

(ලකුණු 01)

$$\begin{aligned}
\text{(iii) (අ)} \quad P_s &= 10 + 0.5 Q_s \\
-0.5 Q_s &= 10 - P_s \\
\frac{-0.5 Q_s}{0.5} &= \frac{10}{0.5} - \frac{P_s}{0.5} \\
Q_s &= 20 + 2 P
\end{aligned}$$

(ලකුණු 01)

$$\begin{aligned}
Q_d &= Q_s \\
60 - 2 P &= 20 + 2 P \\
60 - 20 &= 2 P + 2 P
\end{aligned}$$

(ලකුණු 01)

$$\frac{40}{4} = \frac{4P}{4}$$

$$10 = P \quad \text{සමතුලිත මිල රු. 10}$$

(ලකුණු 01)

$$\begin{aligned}
Q_s &= 20 + 2P \\
&= 20 + 2 \times 10 \\
&= 20 + 20 \\
&= 40
\end{aligned}$$

සමතුලිත ප්‍රමාණය ඒකක 40 යි.

(ලකුණු 01)

$$\begin{aligned}
\text{(ආ)} \quad Q_s &= 20 + 2 P \\
Q_s &= 20 + 2 (P + S) \\
Q_s &= 20 + 2 (P + 10) \\
Q_s &= 20 + 2 P + 20 \\
Q_s &= 40 + 2 P
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
Q_d &= Q_s \\
60 - 2 P &= 40 + 2 P \\
60 - 40 &= 2 P + 2 P \\
20 &= 4P \\
\frac{20}{4} &= \frac{4P}{4} \\
5 &= P
\end{aligned}$$

(ලකුණු 02)

$$\begin{aligned}
Q_s &= 40 + 2 P \\
&= 40 + 2 \times 5 \\
&= 40 + 10
\end{aligned}$$

$$Q_s = 50$$

(ලකුණු 02)

$$\begin{aligned}
\text{(ඉ)} \quad \text{රාජ්‍යයේ පිරිවැය} &= \text{ඒකක සහනාධාරය} \times \text{සහනාධාරයට පසු සමතුලිත ප්‍රමාණය} \\
&= 10 \times 50 \\
&= 500
\end{aligned}$$

(ලකුණු 02)

$$\begin{aligned}
 \text{නිෂ්පාදන අයහාරය} &= \text{නිෂ්පාදකයාට ලැබෙන මිල} \times \text{සහනාධාරයට පසු නිෂ්පාදන ප්‍රමාණය} \\
 &= 15 \times 50 \\
 &= 750
 \end{aligned}$$

(ලකුණු 02)

04. (i) ★ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනෙන ඇතැම් යෙදවුම් අවම වශයෙන් එක් සාධකයක් හෝ වෙනස් කළ නොහැකි කාලපරිච්ඡේදය කෙටි කාලය වේ.
- ★ කිසියම් නිෂ්පාදන ආයතනයක් ස්ථාවර යෙදවුම් සහ විචල්‍ය යෙදවුම් සහිතව නිෂ්පාදනයෙහි යෙදී සිටින කාලපරිච්ඡේදය කෙටි කාලය වේ.
- ★ කෙටි කාලයේ දී හීනඵලදා නීතිය ක්‍රියාත්මක වේ. (ලකුණු 02)

- ★ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට අදාළ සියලුම යෙදවුම් වෙනස් කිරීමට ප්‍රමාණවත් කාලය දිගු කාලය වේ. මෙහිදී සියලුම සාධක විචල්‍ය සාධක ලෙස දැක්වේ.
- ★ නිෂ්පාදන ආයතනයක සියලුම යෙදවුම් විචල්‍ය යෙදවුම් ලෙස ක්‍රියාකරන කාලපරිච්ඡේදය දිගු කාලය වේ.
- ★ දිගු කාලයේ දී පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම් ක්‍රියාත්මක වේ. (ලකුණු 02)

(ii)

<u>ආන්තික පිරිවැය</u>	<u>මුළු ස්ථාවර පිරිවැය</u>	
(අ) වැඩි වේ	වෙනස් නොවේ	
(ආ) වෙනස් නොවේ	වෙනස් නොවේ	
(ඉ) වැඩි වේ	වෙනස් නොවේ	
(ඊ) වැඩි වේ	වෙනස් නොවේ	(ලකුණු 04)

(iii)

<u>පූර්ණ තරඟකාරී වෙළෙඳපොල</u>	<u>ඒකාධිකාරී තරඟ වෙළෙඳපොල</u>
★ සමජාතීය භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරයි.	★ ප්‍රභේදිත භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය කරයි.
★ ආයතනය මිල ගනුවෙකි.	★ ආයතනය මිල නිර්ණය කරයි.
★ ආයතනයේ ඉල්ලුම් වක්‍රය පූර්ණ නමා ස්වරූපයක් ගනී.	★ ආයතනයේ ඉල්ලුම් වක්‍රය වමේ සිට දකුණට බෑවුම් වේ.
★ නිදසුන් ලෙස වී, බඩඉරිඟු, වට්ටක්කා, කරුට්, සුදු බිත්තර, රතු බිත්තර දැක්විය හැක.	★ නිදසුන් ලෙස ආපනශාලා, සිල්ලර කඩ, බාබර් සාප්පු ආදිය දැක්විය හැක.

(ලකුණු 04)

(iv) කිසියම් කර්මාන්තයකට හෝ වෘත්තියකට හෝ ප්‍රවේශ වීමේලා පවත්නා බාධක මින් අදහස් කෙරේ. මෙමඟින් කර්මාන්තයේ හෝ වෘත්තියේ හෝ තරඟකාරිත්වය සීමා කෙරේ.

මෙවැනි බාධක විවිධ ස්වරූප ගනී. ඒවා කෘත්‍රීම හෝ ස්වභාවික හෝ විය හැකිය. නෛතික, තාක්ෂණික, ස්ථානීය හා ආර්ථික සාධක මත හටගත් ඒවා වේ.

(ලකුණු 02)

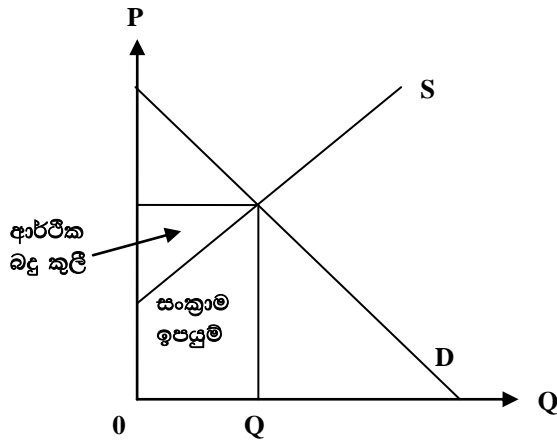
උදා :- බුද්ධිමය දේපොළ අයිතිය බලපත්‍ර පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම්	ස්වාධිකර බදු ගිවිසුම් ස්වභාවික ඒකාධිකාරය
--	--

(එක් උදාහරණයකට ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 02 යි.)

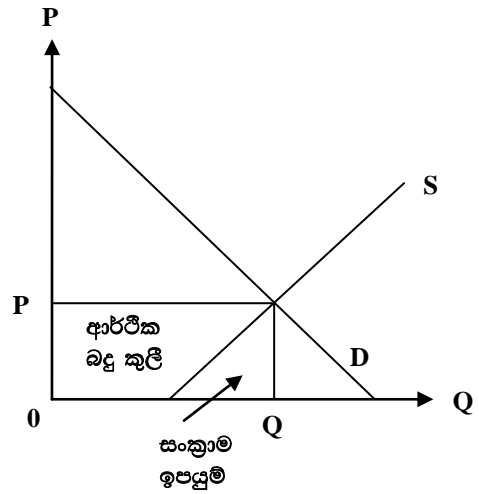
(v) ආර්ථික බදු කුලිය යනු සංක්‍රාම ඉපයීම් ඉක්මවා කිසියම් සාධකයක් හිමි කරගන්නා අතිරික්තයයි.

(ලකුණු 02)

සංක්‍රාම ඉපයුම් හා ආර්ථික බදු කුලිය සාධක සැපයුම් නම්‍යතාවය අනුව බෙදී යයි.

* සංක්‍රාම ඉපයුම්වලට වඩා ආර්ථික බදු කුලිය අඩු වේ.

* සංක්‍රාම ඉපයුම්වලට වඩා ආර්ථික බදු කුලිය වැඩි වේ.

05. (i) නිමැවුම් ප්‍රවේශය
ආදායම් ප්‍රවේශය
වියදම් ප්‍රවේශය

(ii) නිමැවුම් පරතරය සැබෑ නිමැවුම හා විභව නිමැවුම අතර වෙනස වේ.

- විභව නිමැවුම් මට්ටමට වඩා සැබෑ නිමැවුම් මට්ටම අඩු අගයක් ගන්නා විට සෘණ නිමැවුම් පරතරයක් හෙවත් ප්‍රතිගමනාත්මක නිමැවුම් පරතරයක් ලෙස හඳුන්වයි.

(ලකුණු 02)

- විභව නිමැවුම ඉක්මවා සැබෑ නිමැවුම වර්ධනය වන විට ධන (+) නිමැවුම් පරතරයක් හටගන්නා අතර එය උද්ධමනාත්මක නිමැවුම් පරතරයක් ලෙස හඳුන්වයි.

(ලකුණු 02)

(iii)	$Y_d = Y - T$	$BD = T - G$
	$1800 = 2200 - T$	$-250 = 400 - G$
	$T = 2200 - 1800$	$G = 400 + 250$
	$T = 400$	$G = 650$

(අ)

$S = Y_d - C$
$400 = 1800 - C$
$C = 1800 - 400$
$C = 1400$

(ලකුණු 02)

$$\begin{aligned}
 \text{(ආ)} \quad Y &= C + I + G + (X - M) \\
 2\,200 &= 1\,400 + I + 650 + (-350) \\
 2\,200 &= 1\,700 + I \\
 2\,200 - 1\,700 &= I \\
 500 &= I
 \end{aligned}$$

(ලකුණු 02)

- (iv) - පෙළඹුණු පරිභෝජනයකින් තොරව ස්වාධීන පරිභෝජන වියදම් පැවතිය හැකිය.
- ස්වායත්ත පරිභෝජනය යනු ආදායම් ශුන්‍ය අවස්ථාවේ දී සිදුවන පරිභෝජන වියදම් වේ. එනම් ආදායම් බලපෑමකින් තොරව සිදු කරන පරිභෝජනයයි.
- පෙළඹුණ පරිභෝජන යනු ආදායම රුපියලකින් වෙනස් වන විට පරිභෝජනයේ සිදුවන වෙනසයි. මෙය ආන්තික පරිභෝජන නැමියාව (MPC) වේ.
- ආර්ථිකයක පෙළඹුණ පරිභෝජනයකින් තොරව ස්වායත්ත පරිභෝජන පැවතිය හැකිය.

(කරුණු 01 කට ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 04 යි)

(v) (අ) $Y = C + I + G + X$

$$\begin{aligned}
 Y &= 250 + 0.75 Y_d + 75 + 225 \\
 Y &= 250 + 0.75 (Y - T) + 75 + 225 \\
 Y &= 250 + 0.75 (Y - 40) + 75 + 225 \\
 Y &= 550 + 0.75 Y - 30 \\
 Y &= 520 + 0.75 Y \\
 Y - 0.75 Y &= 520 \\
 \frac{0.25 Y}{0.25} &= \frac{520}{0.25} \\
 Y &= 2080
 \end{aligned}$$

(ලකුණු 01)

(ලකුණු 01)

(ආ) $\Delta Y = X \times \Delta I$

$$\begin{aligned}
 \Delta Y &= \frac{1}{MPS} \times \Delta I \\
 \Delta Y &= \frac{1}{0.25} \times 40 \\
 &= 4 \times 40 \\
 \Delta Y &= 160
 \end{aligned}$$

සමතුලිත ජාතික ආදායම 160

06. (i) හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස පොදු පිළිගැනීමක් ඇති පුළුල් ලෙස භාවිතා කරනු ලබන ඕනෑම දෙයක් මුදල් වේ.

(ලකුණු 01)

ඕනෑම ගෙවීම් මාධ්‍යයක් පියවීමට නීතියෙන් වලංගු යැයි රජයක් විසින් නියෝග කර ඇති මුදල් හෙවත් මහ බැංකුව නිකුත් කරනු ලබන ව්‍යවහාර මුදල්

(ලකුණු 01)

හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක නොවන වටිනාකමේ සන්නිධියක කාර්යය ඉටු කරනු ලබන නමුත් හුවමාරු මාධ්‍යයක් බවට පහසුවෙන් පරිවර්තනය කළ හැකි මුදල් ආසන්න මුදල් වේ.

(ii)

මුදල් ඉල්ලුම	මුදලේ කාර්යයන්
ගනුදෙනු වේතනාව සඳහා	හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ක්‍රියාත්මකයි.
ආරක්‍ෂණ වේතනාව සඳහා	හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ක්‍රියාත්මකයි.
සමපේක්‍ෂණ වේතනාව සඳහා	වටිනාකමේ සන්නිධියක කාර්යය ඉටු කිරීම

මෙය පැහැදිලි කර තිබිය යුතුය.

(ලකුණු 05)

(iii) රටක අංක දෙකේ හෝ තුනේ සංඛ්‍යාවලින් පොදු මිල මට්ටම ඉහළ යාමයි. වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමන වේගය 20%, 100% ආදී අගයන්ගෙන් ඉහළ යාම

අවාසි :-

1. මූර්ත ආදායම පිරිහීම
2. විනිමය අනුපාතය පිරිහීම
3. ගෙවුම් ශේෂය මත අහිතකර ප්‍රතිවිපාක ඇති වීම
4. ආයෝජනය අධෛර්යමත් වීම

(උද්ධමනයේ අවාසි ලියා ඇති විට ලකුණු ලබාදිය යුතුය.)

(ලකුණු 04)

(iv) මුදල් ගුණකය යනු රටක මුදල් සැපයුම හා පදනම් මුදල් අතර අනුපාතයයි.

$$\text{මුදල් ගුණකය} = \frac{\text{මුදල් සැපයුම}}{\text{පදනම් මුදල්}}$$

තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය යන්නෙන් අදහස් වන්නේ වාණිජ බැංකු නව ඉල්ලුම් තැන්පතු පදනම් කරගෙන ණය මැවිය හැකි වාර සංඛ්‍යාවයි. එනම් අධි සංචිත පදනම් කරගෙන ණය මැවිය හැකි වාර සංඛ්‍යාවයි. එය ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතයේ පරස්පරයයි.

$$\text{තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය} = \frac{1}{\text{ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය}}$$

(v) (අ)

$$\text{මුදල් ගුණකය} = \frac{\text{මුදල් සැපයුම}}{\text{පදනම් මුදල්}}$$

$$2.5 = \frac{\text{මුදල් සැපයුම}}{160}$$

$$\text{මුදල් සැපයුම} = 400 \text{ රු. බිලියන}$$

එම නිසා,

මුදල් සැපයුම	400	
මහජනයා සතු ව්‍යවහාර මුදල්	(60)	
වාණිජ බැංකු සතු ඉල්ලුම් තැන්පතු	<u>340</u>	(රු. බිලියන) (ලකුණු 02)

(ආ)

$$\begin{aligned} \text{මුදල් ගුණකය} &= \frac{\text{මුදල් සැපයුමේ වෙනස}}{\text{පදනම් මුදල් වෙනස}} \\ 2.5 &= \frac{\text{මුදල් සැපයුමේ වෙනස}}{3} \end{aligned}$$

මුදල් සැපයුමේ වැඩි වීම = රු. බිලියන 7.5 (ලකුණු 02)

07. (i)

අවගුණ භාණ්ඩ

සුභසාධන භාණ්ඩ

1. සෘණ බාහිරතා ජනනය වේ.	ධන බාහිරතා ජනනය වේ.
2. අධි නිෂ්පාදනයකින් යුක්ත වේ.	උෞණ නිෂ්පාදනයකින් යුක්ත වේ.
3. පෞද්ගලික පිරිවැයට වඩා සමාජ පිරිවැය වැඩි වේ.	පෞද්ගලික ප්‍රතිලාභවලට වඩා සමාජ ප්‍රතිලාභ වැඩි වේ.
4. මත්ද්‍රව්‍ය	අධ්‍යාපනය

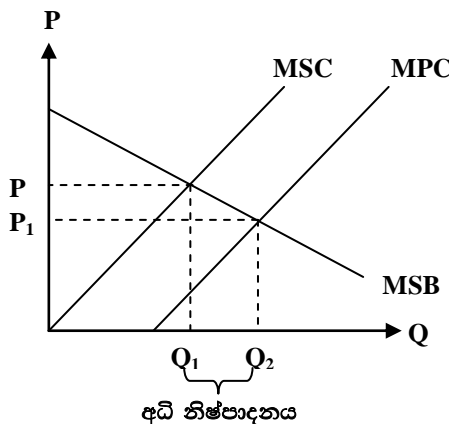
(මිනැම කරුණු 02 කට ලකුණු 2 බැගින් ලකුණු 04)

(ii) තාප විදුලි බලාගාරයක් ඉදිකිරීමේ දී ඒ ආශ්‍රයෙන් හටගන්නා වූ නමුත් එම ක්‍රියාව කරනු ලබන ආයතනය මගින් සැලකිල්ලට නොගන්නා බාහිර පාර්ශවයන් මත ඇති කරනු ලබන පිරිවැය සෘණ බාහිරතාවයක් ජනනය කරනු ලබයි.

(ලකුණු 01)

මෙවැනි ක්‍රියාවලියක් පෞද්ගලික පිරිවැයට වඩා සමාජ පිරිවැය ඉහළ යාමට බාහිර පිරිවැය හේතුවේ. එලෙස වෙළෙඳපොළ අසමත්වීමක් හටගනු ලබන අතර අධි නිෂ්පාදනයක් බිහිවේ. එය පහත රූප සටහන ඇසුරින් පැහැදිලි කරගත හැකි වේ.

(ලකුණු 01)

ඉහත ප්‍රස්තාරයට අනුව පෞද්ගලික පිරිවැයට වඩා සමාජ පිරිවැය වැඩි වීමෙන් නිමැවුම Q_1 සිට Q_2 දක්වා අධි නිෂ්පාදනයක් බිහිවේ.

(ලකුණු 02)

(iii) ආර්ථික කාර්යක්ෂමතාවය හා සම්පත් බෙදීයාම සාධාරණය කරනු වස් රජයක් වෙළෙඳපොළට කරනු ලබන මැදිහත්වීම්, රාජ්‍ය අංශයේ පවතින්නා වූ අකාර්යක්ෂමතා හේතු කරගෙන අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබානොදී තව තවත් අකාර්යක්ෂමතා බිහිවීම රජයේ අසමත්වීමයි.

(ලකුණු 02)

බලපාන සාධක :

1. දේශපාලන ස්වාර්ථය
2. දෘඩතාවයන් හා තීරණ ගැනීමේ ප්‍රමාදයක්
3. පරිපාලන වියදම් ඉහළ යාම
4. අයහපත් සානුබල ප්‍රතිවිපාක
5. යහපාලනයක් නොමැතිකම

(ලකුණු 02)

- (iv) ★ තරඟකාරී මිල ප්‍රතිපත්තියක් නොමැති වීම
 ★ රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් දේශපාලනීකරණය වීම
 ★ නිලධාරී වාදය
 ★ තීරණ ගැනීමේ දෘඪතාවයන් පැවතීම
 ★ තීරණ ගන්නා පාර්ශව වගකීමෙන් බැහැර වීම
 ★ වංචා හා දූෂණය පැවතීම
 ★ ධාරිතාවය ඉක්මවා අතිරික්ත සේවයෙන් බඳවා ගැනීම

(v) දීමනා සහිත රාජ්‍ය අයභාරයෙන් වර්තන වියදම් හා ප්‍රාග්ධන වියදම් හා ශුද්ධ ණයදීම් අඩු කළ විට ලැබෙන හිඟ ශේෂය සමස්ත අයවැය හිඟයයි.

(ලකුණු 01)

ණය පොළිය හැර අයවැය හිඟය ප්‍රාථමික ගිණුමේ හිඟයයි.

(ලකුණු 01)

ප්‍රාථමික හිඟය තුළ රාජ්‍ය ණය පොළී අන්තර්ගත නොවීමත් සමස්ත ශේෂය ගණනය කිරීමේ දී රාජ්‍ය ණය පොළිය අන්තර්ගත කිරීමත් නිසා සමස්ත හිඟය වැඩි වේ.

(ලකුණු 02)

08. (i) (අ) වෙළෙඳ ශේෂය යනු භාණ්ඩ අපනයන ආදායමක් භාණ්ඩ ආනයන වියදමක් අතර වෙනසයි.

භාණ්ඩ අපනයන ආදායම	XX
භාණ්ඩ ආනයන වියදම	<u>XX</u>
වෙළෙඳ ශේෂය	<u><u>XX</u></u>

(ලකුණු 01)

අපනයන ආදායමට වඩා ආනයන වියදම වැඩිවන විට වෙළෙඳ හිඟයක් වාර්තා වන අතර අපනයන ආදායම ආනයන වියදමට වඩා වැඩි වන විට වෙළෙඳ ශේෂය අතිරික්තයක් වාර්තා වේ.

(ලකුණු 01)

(ආ) වෙළෙඳ අනුපාතය යනු අපනයන ඒකකයක ආනයන ක්‍රයශක්තියයි. අපනයන ඒකකයක ආනයන ශක්‍යතාවය එමඟින් මිනුම් කරනු ලබයි.

(ලකුණු 02)

වෙළෙඳ අනුපාතය පහතින් දක්වේ.

$$\frac{\text{අපනයන මිල දර්ශකය}}{\text{ආනයන මිල දර්ශකය}} \times 100 \quad (\text{ලකුණු } 01)$$

(ii) (අ) කිසියම් රටක් අඩු සම්පත් පිරිවැයකින් හෝ වැඩි ඵලදායිතාවයකින් යුතුව භාණ්ඩ හා සේවා නිපදවීම නිරපේක්ෂ වාසියයි.

(ලකුණු 02)

(ආ) කිසියම් රටක් තවත් රටකට සාපේක්ෂව අඩු ආවස්ථික පිරිවැයක් යටතේ භාණ්ඩ හා සේවා නිපදවීම සාපේක්ෂ වාසියයි.

(ලකුණු 02)

(ඉ) කිසියම් රටකට හෝ ආයතනයකට තම තරඟකරුවන් අභිබවා යාමට ඇති හැකියාව තරඟකාරීත්වයේ වාසියයි. අනෙකුත් තරඟකරුවන්ට සාපේක්ෂව අඩු මිලට තරඟකාරී ලෙස භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීමෙන් හෝ වැඩි මිලට වුවද ගුණත්වයෙන් උසස් භාණ්ඩ සැපයීමෙන්, තරඟකාරීත්වයේ වාසිය දිනාගනු ලබයි. තරඟකාරීත්වයේ වාසිය උරුමයෙන් හිමිවන දෙයක් නොව නිර්මාණය කරගත යුතු තත්ත්වයකි.

(ලකුණු 02)

- (iii) 1. ආනයනික භාණ්ඩ මිල ඉහළ යාම තුළින් දේශීය පරිභෝජන භාණ්ඩ මිල ඉහළ යාමෙන් ආර්ථිකයේ උද්ධමනය වැඩිවීමට හේතු වේ.
2. ආනයනික යෙදවුම් මිල ඉහළ යාමෙන් අපනයන තරඟකාරීත්වයට බාධා ඇති වේ.
3. ආනයනික වියදම් ඉහළ යාමෙන් ගෙවුම් ශේෂයේ වෙළෙඳ ශේෂය අයහපත් වේ.
4. විදේශ ණය සේවාකරණ වියදම් ඉහළ යාමෙන් විදේශ විනිමය අර්බුදවලට මුහුණදීමට සිදුවේ.
5. සමපේක්ෂණ ක්‍රියා දිරිමත් වීමෙන් සෘජු ආයෝජනය අඩු වේ.

(ලකුණු 01 බැගින් ලකුණු 04)

(iv) (අ)	වෙළෙඳ භාණ්ඩ අපනයන	4 000		
	වෙළෙඳ භාණ්ඩ ආනයන	-9 500		
	වෙළෙඳ ශේෂය		-4 500	(ලකුණු 01)
	සේවා ලැබීම්	3 100		
	සේවා ගෙවීම්	-1 100		
	සේවා ගිණුමේ ශේෂය		2 000	(ලකුණු 01)
	ප්‍රාථමික ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය		- 350	
	ද්විතීක ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය		1 850	
	ජංගම ගිණුමේ ශේෂය (රු. බිලියන)		-1 000	(ලකුණු 01)
(ආ)	ජංගම හා ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ශේෂය		-1 000	
	මූල්‍ය ගිණුමේ ශේෂය		825	
	ප්‍රාග්ධන ගිණුමේ ශේෂය (රු. බිලියන)		125	

09. (i) ආර්ථික වෘද්ධිය ජනනය කරනු ලබන ප්‍රභවයන් 03 කි.

1. ඉතුරුම් හා ආයෝජනය ධෛර්යමත් කිරීම
2. මානව ප්‍රාග්ධනය ඉහළ නැන්වීමට ආයෝජනය කිරීම
3. නව තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම

(01 කට ලකුණු 02 බැගින් ලකුණු 04)

(ii)

මානව සංවර්ධන දර්ශකය	
වර්ෂය	දර්ශක අගය
2018	0.770
2019	0.782
2020	0.782

ඒක පුද්ගල ආදායම	
වර්ෂය	ප්‍රතිශීර්ෂ ද.දේ.නි. ඩොලර්
2018	4 057
2019	3 852
2020	3 682

- මානව සංවර්ධන දර්ශක අගය ඉහළ ගොස් ඇත.
- ඒක පුද්ගල ආදායම පහළ ගොස් ඇත.

(iii) (අ) ජාතික දරිද්‍රතා රේඛාව මඟින් රටක දරිද්‍රතාවය මිනුම් කරනු ලබයි. එමඟින් මිනුම් කරනු ලබන්නේ එරටේ නිරපේක්ෂ දරිද්‍රතාවයයි.

ශ්‍රී ලංකාවේ දරිද්‍රතා රේඛාව නිර්වචනය වන්නේ මාසික ප්‍රතිශීර්ෂ ආහාර හා ආහාර නොවන වියදමේ මූලික අගය පදනම් කරගෙන ය.

දරිද්‍රතා ඉමට පහළ ජනගහනය දුප්පත් ජනගහනය ලෙස හඳුන්වයි.

මීට අමතරව පහත දක්වන මිනුම් ද දරිද්‍රතාවය මැනීම සඳහා යොදාගනු ලබයි.

1. ජාතික දරිද්‍රතා අනුපාතය
2. අන්තර් දරිද්‍රතා අනුපාතය
3. බහුමාන දරිද්‍රතා අනුපාතය
4. ජාත්‍යන්තර දරිද්‍රතා අනුපාතය

(ලකුණු 03)

(ආ) 1. දිළිඳු ජන කොටස්වල ජීවන තත්ත්වය උසස් කිරීමට ඇති අවස්ථා පුළුල් කිරීම

- රැකියා අවස්ථා බහුල කිරීම
- සෞඛ්‍ය පහසුකම් සැපයීම
- යටිතල පහසුකම් සැපයීම
- කුඩා පරිමාණයේ ව්‍යාපාර ශක්තිමත් කිරීම
- විවිධ ශුභසාධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම

2. තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියට සහභාගී වන ජන කොටස් සවිබල ගැන්වීම

- රාජ්‍ය පරිපාලනය පහසු කිරීම
- නෛතික ක්‍රියාමාර්ග සඳහා ප්‍රවේශ වීමට ඇති හැකියාව පුළුල් කිරීම
- තොරතුරු ලබාගැනීමේ හැකියාව පුළුල් කිරීම

3. අනාරක්ෂිත තත්ත්වයෙන් ආරක්ෂා කරගැනීමට අවශ්‍ය රැකවරණ ලබාදීම

- බෝවන රෝග පාලනය
- රක්ෂණ ආවරණ ලබාදීම
- සහනාධාර සැපයීම

(iv) විනිමය අනුපාතය පිරිහීම නිසා හා ගෙවුම් ශේෂය අයහපත් වීම නිසා පහත දැක්වෙන ප්‍රතිවිපාක ඇතිවේ.

1. දේශීය ආනයනික භාණ්ඩ මිල ඉහළ යාම
2. අපනයන තරඟකාරීත්වය අඩු වීම
3. විදේශ සංචිත උභයතාවයකට මුහුණ දීම
4. උද්ධමනය ඉහළ යාම
5. ආනයනය සඳහා ඩොලර් හිඟ වීමෙන් දේශීය භාණ්ඩ හිඟයකට මුහුණ දීම
6. විනිමය අනුපාතය පිරිහීමෙන් ණය බර තව තවත් ඉහළ යාම
7. ජාත්‍යන්තර විශ්වාසය බිඳ වැටීම නිසා විදේශ ආයෝජනය අඩු වීම (ලකුණු 04)

10. (i) ★ ශ්‍රම වෙළෙඳපොල ★ බදු ව්‍යුහය
 ★ සාර්ව ආර්ථික ස්ථායීතාවය ★ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති
 ★ වෙළෙඳ විවෘතභාවය ★ තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණයට අනුගත වීම
 ★ යටිතල පහසුකම් ජාලය ★ නීතිමය ක්‍රියාදාමයන් (ලකුණු 05)

- (ii) ★ විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ ලබන්නන්ගේ ආදායම් ඉහළ නැංවීමට උපකාරී වීම
 ★ විදේශ විනිමය සංචිත වැඩි දියුණු කිරීමට දායක වේ.
 ★ ස්ථාවර විදේශ විනිමය ප්‍රවාහයක් සහිත විදේශ සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ පරිභෝජනය සුමට කිරීමට දායක වීම
 ★ ආර්ථික අර්බුද අවස්ථාවලදී සහ ස්වභාවික උපද්‍රවවලින් පසුව රක්ෂණයක් ලෙස කටයුතු කරයි.
 ★ ප්‍රතිලාභ හිමිවන කුටුම්භවල දරිද්‍රතාව අවම කිරීම සහ ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම (ලකුණු 05)

- (iii) ★ පිරිවැය පිළිබිඹු කෙරෙන මිලකරණ ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වා දීම
 ★ උපායමාර්ගික දිශානතිය වැඩි දියුණු කිරීම
 ★ මූල්‍ය විනිවිදභාවය සහ වගවීම වැඩි දියුණු වීම
 ★ සාංගමික පාලනය ශක්තිමත් කිරීම
 ★ දේශපාලනීකරණයෙන් බැහැර කිරීම (ලකුණු 05)

- (iv) ★ රාජ්‍ය අයවැය ප්‍රතිපත්තියේ දුර්වලතා (රාජ්‍ය මූල්‍ය දුර්වලතා)
 රාජ්‍ය ආදායම පහළ මට්ටමක පැවතීම හා රාජ්‍ය වියදම් ඉහළ යාම (ලකුණු 01)

- ★ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ දුර්වලතා
 මිල සහ ආර්ථික ස්ථායීකරණය රජයේ වියදම් වෙනුවෙන් කැප කිරීම උදාහරණ ලෙස රාජ්‍ය වියදම් පියවීමට විශාල වශයෙන් මුදල් මුද්‍රණය කිරීම නිසා උද්ධමනකාරී තත්ත්වයක් ඇති වීම (ලකුණු 01)

- ★ නිවුන් හිඟයක් ඇති වීම (twin deficit)
 අයවැය හිඟය සහ ගෙවුම් ශේෂයේ වර්තන ගිණුමේ හිඟය (ලකුණු 02)

- රාජ්‍ය ආදායම ද.දේ.නි. 20% (1990 වර්ෂයේ දී)
- වර්තමානයේ එය 10% වඩා අඩු වීම

- ★ වංචා හා දූෂණ (ලකුණු 01)